

Overzicht vecht – vlucht – bevroes gedrag bij baby's, peuters & kleuters¹

	<u>Vechten</u>	<u>Vluchten</u>	<u>Bevrozen</u>	
Baby	Afzetten van de verzorger Fysieke onrust Gespannen spieren Vuistjes ballen Overstrekken Tegen zichzelf slaan Ontregeling in huilen Minder goed eten, onverzadigbare baby's Niet goed slapen Verhoogde alertheid Geen reactie op troost Trappen met beentjes	Slap worden Niet meer aangeraakt willen worden Terugtrekken uit sociaalcontact bijv. wegstijgen, hoofd wegdraaien, lege blik Schrikreacties Veel slapen Extreme angst Verstopten / handen voor ogen/gezicht onder deken of knuffel	Stil liggen Episodes van dissociatie Verstarring Extreme (scheidings)angst Lege blik, moeilijk contact mee te krijgen/ niet reageren Niet eten/niet groeien Niet melden	<i>De hele jonge baby (<6 mnd) kan nog niet weg van zijn plek.</i> <i>De baby vanaf een half jaar oud kan motorisch al wel meer (bijvoorbeeld wegkruipen), maar blijft wel in die specifieke situatie</i>
Peuter	Slaan, schoppen, knijpen, bijten, gillen, krijsen, schreeuwen Spieren gespannen Heel hard werken (bijv. je beste doen) om lief gevonden te worden Verhoogde prikkelbaarheid Afname concentratie Verhoogde alertheid Heftige driftbuien Eetproblemen in interactie met de verzorger of onverzadigbaar Agressie- regulatieproblemen	Weglopen Verstopten/onder plekken gaan zitten/ in eigen hoekje zitten/handen voor ogen Negeren van de stressor Wegduiken Klein maken Angst Hyper alert Niet willen eten (Angstige) fantasieverhalen Vermijding sociaal spel Clownesk	Letterlijk stil staan /verstilling bij stress Passief Stijf van angst Verminderde/geen exploratie Buikpijn Lege blik, moeilijk contact mee te krijgen/niet reageren	<i>Beter zichtbaar dan bij baby, want motorisch is meer mogelijk</i> <i>Te snel zelfstandig raken (schijnveiligheid)</i> <i>Parentificatie (rolomkering) kan ontstaan</i>
Kleuter	"Kom maar hier, ik kan je aan" Slaan, schoppen, knijpen, bijten, gillen, krijsen, schreeuwen Afname concentratie Verhoogde alertheid Vechten/agressie/ Uitdagend gedrag Eetproblemen in interactie met de verzorger/ onverzadigbaar	Heel druk doen , Rusteloos Wegduiken, klein maken Weglopen Angst Hyper alert Verhoogde hartslag etc. Ga weg Verhoogde alertheid Controlerend gedrag Clownesk	Dromen Afsluiten Afwezig, blanco, passief, apatisch, geen gezichtsuitdrukking, 'huh wat? Buikpijn Plassen in broek	<i>Te snel zelfstandig raken (schijnveiligheid)</i> <i>Parentificatie (rolomkering) kan ontstaan</i>

¹ Bronnen: NJI – boek Kiekeboem – boek Handboek Infant Mental Health – en professionals die met jonge kinderen werken

In zijn algemeenheid let op:

- Gedrag is niet zo scherp in te delen in vechten – vluchten – bevriezen. De tabel is een leidraad en geeft aan waar je ongeveer op kan letten. Blijf altijd goed kijken naar de achterliggende reden van het gedrag en betrek ouders en een professionals Jonge Kind hierbij.
- Kinderen met veel stress, hebben minder energie over voor de leeftijdsadequate ontwikkelingstaken. Een achterstand in de ontwikkeling op specifieke vaardigheden kan dus ook zichtbaar zijn.
- Regressie in ontwikkeling = terugval in aangeleerde vaardigheden/iets niet meer kunnen wat het kind eerst nog wel deed
- Fysieke symptomen als verhoogde hartslag, klamme handjes, buikpijn, hoge ademhaling
- Herbeleving in nachtmerries, posttraumatisch spel, herhalende angstig spel, preoccupatie met traumatische gebeurtenissen
- Claimend en veiligheidszoekend gedrag aan veilige ander
- Bedenk steeds, hoe jonger het kind hoe meer uren het per dag afhankelijk is van zijn verzorgers. De kleuter gaat al 5 dagen naar school en ontmoet daar andere steunfiguren.
- De peuter en de kleuter kunnen langzaamaan ook verbale signalen geven of vanuit spel thema's laten zien. Fantasie en werkelijkheid kunnen dan nog wel door elkaar lopen, dus blijf altijd breed kijken.